

USAID | SRBIJA

The image features a large, stylized graphic for USAID's 50th anniversary. At the top center, the word "USAID" is written in a bold, sans-serif font. To its right, a large number "50" is formed by two overlapping circles: a blue circle on top and a red circle on the bottom. Below "50", the word "ANNIVERSARY" is written in a smaller, bold, sans-serif font. To the right of "ANNIVERSARY", the text "50 GODINA U SRBIJI" is written in a bold, red, sans-serif font. The background of the image is filled with a dense, repeating pattern of the same text elements from the top of the page, creating a textured, wall-like appearance.

PROČITAĆETE: USAID-IVO POLUVEKOVNO NASLEĐE ŠIROM SVETA I NJEGOV DESETOGODIŠNJI USPEH U SRBIJI • USAID PROMOVIŠE IZVOZ SRPSKIH TEKSTILNIH I POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA • USAID RADI NA PODIZANJU SVESTI O VAŽNOSTI PRIKUPLJANJA OTPADA • USAID PODRŽAVA KAMPAÑJE EXITA

USAID već pola veka pruža ruku pomoći

Američki predsednik Džon Kenedi osnovao je Američku agenciju za međunarodni razvoj (USAID) na današnji dan pre 50 godina.

Njenim osnivanjem 3. novembra 1961. udruženi su svi postojeći napori američke vlade na pružanju pomoći kombinacijom ekonomskog i tehničke pomoći, pozajmica i programa distribucije hrane od kojih neki datiraju još iz vremena Maršalovog plana za obnovu Evrope nakon II Svetskog rata i Programa četvrte tačke američkog predsednika Trumana.

Kao primarna razvojna agencija američke vlade, USAID je od osnivanja nastojao da pomogne državama da se oporave od katastrofa, izbore sa glađu i da se upuste u demokratske reforme. To je bila prva agencija za međunarodnu pomoći koja se fokusirala na širok spektar ekonomskih i socijalnih razvojnih ciljeva u zemljama u kojima je radila.

Iako je USAID-ov uticaj veliki, njegov budžet je mali. USAID troši manje od polovine jednog procenta američkog saveznog budžeta na pružanje pomoći na prostorima Evrope i Evroazije, Bliskog Istoka, Azije, podsaharske Afrike, Latinske Amerike i Kariba. Širom planete radi na širenju demokratije, razvoju slobodnog tržišta i unapređenju života ljudi.

USAID se ponekad pogrešno smatra za humanitarnu ili nevladinu organizaciju. U stvari, USAID je nezavisna agencija američke vlade koja smernice za svoju politiku dobija od američke državne sekretarke Hilari Klinton.

Njeno sedište je u Vašingtonu, ali njena snaga nalazi se u kancelarijama koje postoje širom sveta.

U Srbiji, sedište USAID-a je u Američkoj ambasadi u Beogradu. Ima kancelarije koje pokrivaju celu teritoriju Srbije, a 81% zaposlenih su građani Srbije.

USAID u Srbiji i širom sveta svoje razvojne ciljeve postiže saradnjom sa privatnim organizacijama, lokalnim organizacijama, univerzitetima, američkim firmama, međunarodnim agencijama, vladama drugih država i drugim američkim agencijama.

USAID gradi drugačiji svet

Manje od polovine jednog procenta američkog saveznog budžeta namenjeno je stranoj pomoći. Ipak, sa tom ograničenom sumom urađeno je sledeće:

- Više od 3 miliona života spasi se svake godine kroz USAID-ove programe vakcinacije.
- U 28 zemalja sa najvećim USAID-ovim programima planiranja porodice, prosečan broj dece u porodici pao je sa 6,1 koliko je iznosio sredinom 60-ih na 4,2 danas.
- Milioni preduzetnika širom sveta (od kojih su mnoge žene) uz pomoći USAID-a započeli su ili unapredili svoj maleni biznis.
- 1980. godine, bilo je 58 demokratskih nacija. Do 1995. taj broj se popeo na 115. USAID je pružio pomoći u oblasti demokratije i upravljanja za 36 od 57 nacija koje su uspešno prešle na demokratsku vlast u tom periodu.
- Životni vek u zemljama u razvoju povećao se za oko 33%; velike boginje su iskorenjene u celom svetu a u poslednjih 20 godina broj hronično neuhranjenih smanjio se za 50%.
- Dekada pijače vode i sanitarnih uslova života Ujedinjenih nacija, u kojoj je USAID imao veliku ulogu, omogućila je bezbedan izvor pijače vode za 1,3 milijarde ljudi a 750 miliona ljudi je prvi put dobio sanitarni uslove života.
- Više od 50 miliona parova širom sveta planira porodicu što je direktni rezultat USAID-ovog programa planiranja populacije.
- Tokom prethodnih 50 godina, stopa smrtnosti novorođenčadi i dece u zemljama u razvoju smanjena je za 50%, a zdravstveni uslovi širom sveta poboljšani su tokom ovog perioda više nego u celokupnoj prethodnoj ljudskoj istoriji.
- Od 1987. godine USAID je započeo program prevencije HIV/AIDS u 32 zemlje. USAID je priznat lider u sprovođenju ovakvih programa u zemljama u razvoju. Preko 850.000 ljudi je imalo koristi od obuke na temu prevencije HIV/AIDS, a 40.000 ljudi je obučeno za podršku programima prevencije HIV/AIDS u svojim zemljama.
- USAID-ovi programi namenjeni očuvanju života dece dali su veliki doprinos smanjenju stope smrtnosti novorođenčadi na 10% u poslednjih osam godina širom sveta.
- Investicije američke vlade i drugih donatora u bolje seme i agro-tehničke mere u poslednjih 20 godina omogućile su da se nahrani još milijardu ljudi širom sveta.
- Istraživanja u poljoprivredi koja je finansirala američka vlada pokrenula su „Zelenu revoluciju“ u Indiji. Ove inovacije u poljoprivrednoj tehnologiji i praksi dovele su do najznačajnijeg povećanja prinosa i proizvodnje u istoriji ljudskog roda, što je omogućilo zemljama kao što su Indija i Bangladeš da budu u stanju da same sebe prehrane.
- Blagovremena reakcija USAID-a u južnoj Africi 1992. godine sprečila je masovnu glad u regionu, što je spasilo milione života.
- Stručnjaci za energetsku efikasnost koje finansira USAID, a koji rade u Almatiju u Kazahstanu, pomogli su lokalnim vlastima da uvedu sistem koji drastično smanjuje zagađenje što je dovelo do uštede više od milion barela nafte za samo tri meseca.
- U poslednjih 25 godina, stopa pismenosti je porasla za 33% širom sveta, a broj upisane dece u osnovne škole se u tom periodu utrostručio.
- 43 od 50 nacija koje su najveći potrošači američkih poljoprivrednih proizvoda nekad su bile primaoci strane američke pomoći. Između 1990. i 1993. američki izvoz u tranzicione i zemlje u razvoju porastao je za 46 milijardi dolara.

USAID trajnim partnerstvom obeležava deset godina u Srbiji

Pre deset godina kada je Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) započela svoj rad u Srbiji, njeni programi fokusirali su se na jačanje demokratije, obnovu ekonomije i podršku razvoja cele zajednice nakon rata, ekonomskih nedaća i međunarodne izolacije.

Glavni prioritet bio je da se pojedinci uključe i naprave pozitivne promene. Program Obnova zajednice kroz demokratsku akciju (CRDA) u vrednosti od 200 miliona dolara, koji je trajao od 2001. do 2007, omogućio je građanima da utvrde najveće probleme u svom okruženju i da ih reše.

Sprovedeno je preko 5.000 projekata u celoj Srbiji, i svi su se zasnivali na potrebama koje su utvrstile lokalne zajednice. Ovaj program je takođe otvorio radna mesta i ojačao preduzetništvo.

Još jedan od USAID-ovih ciljeva je bila pomoć zajednicama da se oslanjaju same na sebe.

Pre samo pet godina, Srbija je zavisila od međunarodne pomoći kako bi se izborila sa ozbiljnim vanrednim situacijama. Danas, kao rezultat pomoći USAID-a, Srbija je lider u Evropi u brojnim opštinama – u 62 njih – koje su dobiti sertifikat „Opštine izuzetno otporne na vanredne situacije”.

Programi kao što su ovi, koji se zasnivaju na potrebama zajednice, unapredili su život građana Srbije tako što su poštovali njihove potrebe, popravili škole, puteve, elektrane, firme, čak i bezbednost.

Shvativši da su lokalne vlasti često zatrpane papirima, USAID-ov Projekt reforme lokalne samouprave u Srbiji pokrenuo je Centre za pomoć građanima kako bi građanima i firmama pružio konkretne, dosledne i transparentne usluge.

Od kada je došao u Srbiju, USAID pomaže grupama građana da daju svoj doprinos srpskoj političkoj i društvenoj sceni. USAID je obezbedio više od 40 miliona dolara pomoći nevladinim organizacijama (NVO). Podrška se fokusirala na obuku aktivista i lidera tih organizacija- uključujući manjine, žene i mlade – u oblasti principa zastupanja i delotvornog učešća građana.

Tokom prethodnih deset godina američka vlada podržavala je pristup javnosti informacijama kroz nezavisne medije. Cilj je postojanje energičnih i finansijski održivih medija koji mogu da informišu i zabave građane bez pomoći sa strane.

Tokom prethodne decenije, USAID je otvorio Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj u 32 grada. One su pomogle privlačenju preko 1,6 milijardi evra investicija.

Opštine koje imaju kancelarije za lokalni ekonomski razvoj mogu da pruže jasne i tačne informacije o svojim finansijama i strategiji razvoja potencijalnim investitorima. Tri opštine –

Novi Sad, Kraljevo i Valjevo – dobitile su kreditni rejting agencije Mudis. Pre samo dve nedelje, Novi Sad je izdao prve municipalne obveznice u Srbiji, od čije ukupne vrednosti USAID garantuje za 9 miliona dolara.

USAID sa svojim partnerima u Srbiji sarađuje na unapređenju poslovne klime kroz jačanje privatnih firmi.

USAID-ovi Projekat za razvoj konkurentnosti i Agrobiznis projekt obezbedili su pomoć firmama koje su prodajom zaradile milione dolara, a mnoge od njih su zaradile izvozom. Osnovana su profesionalna udruženja koja rade

na jačanju i promociji firmi u ključnim oblastima u Srbiji. Uz podršku USAID-a, oživljena je filmska industrija Srbije kao i kongresni turizam. Srbija je sada tržište sa najbržim rastom u regionu kada je kongresni turizam u pitanju.

Iako se politička i ekonomска situacija značajno promenila tokom prethodne decenije – kao i priroda USAID-ove pomoći – jedan aspekt ostaje isti.

USAID i američka vlada nastavljaju da sarađuju sa Vladom i građanima Srbije, da slušaju njihove želje- kao što je pristupanje Evropskoj uniji – i da zajednički rade kako bi ti snovi postali stvarnost.

USAID – deset godina dobre volje u Srbiji

Od 2001. USAID je obezbedio 662,7 miliona dolara pomoći Srbiji:

- 32 opštine koje su učestvovalo u USAID-ovom Projektu za ekonomski razvoj opština (MEGA) od 2005. do 2010. privukle su 1,6 milijardi dolara stranih investicija.
- USAID je obezbedio obuku stotinama agrobiznisa – od kojih su mnogi u vlasništvu žena ili mladih preduzetnika – što je rezultiralo prodajom prehrambenih proizvoda iz Srbije u vrednosti od preko 116 miliona dolara, uglavnom namenjenih izvozu.
- Tokom petogodišnjeg programa Revitalizacija zajednice kroz demokratsku akciju u vrednosti od 200 miliona dolara, realizованo je više od 5.000 projekata širom Srbije koji su se zasnivali na prioritetima mesnih zajedница, što je značajno unapredilo život građana.
- USAID priuža podršku Opportunity banci u Srbiji koja je obezbedila više od 125 miliona evra kredita, od čega je više od 6 miliona evra bilo namenjeno za 1.100 start-up firmi. Ovi krediti stvorili su 8.000 novih radnih mesta i pomogli da se održi 60.000 radnih mesta.
- USAID je obezbedio 280 grantova u vrednosti od 11 miliona dolara nevladinim organizacijama širom Srbije kao i obuku za više od 1.100 ljudi iz skoro 200 NVO u oblasti zastupanja i učešća građana.
- USAID je pomogao da 62 opštine dobiju status Otporne na vanredne situacije, i obezbedio obuku za 1.400 ljudi iz 120 opština. Podržao je usvajanje novog Zakona o vanrednim situacijama, koji je prvi takav zakon posle 20 godina.
- Više od 2.000 profesionalaca iz medija prošlo je obuke i 79 medija je dobiti pomoći od USAID-a u nastojanju da se ojačaju nezavisni mediji u Srbiji.
- USAID je takođe pomogao da lokalne samouprave osnuju 32 Centra za pomoć građanima i da se uvede elektronska uprava u 83 opštine kako bi se ukinule nepotrebne administrativne prepreke i lakše kontaktiralo sa lokalnom vlašću.
- USAID je pomogao kompanijama iz nerazvijenih područja Sandžaka i Južne Srbije, što je rezultiralo sa 11 miliona dolara vrednom prodajom koju su kompanije ostvarile.
- USAID-ovi programi omogućili su preko 250 miliona dolara prodaje, izvoza i novih investicija u nekoliko sektora van poljoprivrede, kao što su obnovljivi izvori energije, informaciona i komunikaciona tehnologija, građevina i filmska industrija.
- USAID je pomogao da se modernizuje bankarski i sektor osiguranja, investicioni i penzijski fondovi u Srbiji, kao i uvođenje sistema PDV i savremenih sistema plaćanja.
- USAID-ova garancija omogućila je gradu Novom Sadu da izda prvu municipalnu obveznicu u Srbiji u vrednosti od 35 miliona evra za potrebe izgradnje ulice i projekte sistema otpadnih voda.
- Kroz USAID-ovu podršku projektu Dostignuća mladih u Srbiji i Ministarstvu omladine i sporta, 1.550 mladih ljudi je prošlo obuku iz preduzetništva a 23 Kancelarije za mlade usvojilo je Akcioni plan za preduzetništvo mladih. Više od 300 studenata primljeno je na praksu u firme kako bi razvili svoje veštine.
- USAID je pokrenuo novi petogodišnji projekat koji će raditi na jačanju vladavine prava i borbi protiv korupcije.
- USAID je nedavno započeo dva nova projekta kako bi Srbija bila povoljnija za poslovanje.
- USAID je 2009. godine pokrenuo projekat Žene preduzetnice u agrobiznisu i od tada je 300 žena prošlo obuku iz preduzetništva i pisanja biznis plana. U oktobru ove godine, 11 žena je dobilo bespovratna sredstva ukupne vrednosti 160.000 dolara za započinjanje svog agrobiznisa.

Istinomer proverava izjave političara

Ideju za ovaj projekat Vukosava Crnjanski je dobila gledajući na CNN-u „Istinomer”, program koji je analizirao političke platforme predsedničkih kandidata na američkim izborima 2008. godine. Tada se prisetila izjave jednog srpskog zvaničnika koji je neposredno pre toga, komentarišući zloupotrebu sa naplatom putarina, prokomentarisao: „*Ljudi, mnogo kradete. Da kraduckate po malo, pa da vas tolerišem.*”

Za ovakvu izjavu ministar bi morao da snosi posledice, pomislila je Vukosava Crnjanski, mlađa majka, aktivistkinja i instruktorka Nacionalnog demokratskog instituta (NDI), neprofitne organizacije koja radi na jačanju demokratskih institucija, čiji rad u Srbiji podržava USAID. Međutim, povodom ovake izjave izostala je reakcija političkih stranaka, predstavnika državnih organa, nevladinih organizacija, čak i medija.

Vukosava Crnjanski je zahtevala odgovornost, a nije bila jedina. Deceniju nakon svrgavanja Miloševićevog režima, mnogi građani čvrsto

veruju da bi vladini činovnici svoju moć trebalo da koriste za opšte dobro, a ne za sticanje ličnog bogatstva. No, kod nas još uvek ne postoji način da se vladini zvaničnici i službenici javno pozovu na odgovornost za svoje izjave i postupke.

Tako je Vukosava Crnjanski uz podršku NDI-a i Međunarodnog republikanskog instituta (IRI-a), a u saradnji sa Centrom za istraživanje, transparentnost i odgovornost, pre dve godine pokrenula internet stranicu Istinomer (www.istinomer.rs). Ova stranica na srpskom jeziku prati izjave političara na osnovu njihove istinitosti, doslednosti i usklađenosti sa obećanjima datim tokom izbornih kampanja ili tokom njihovog mandata. Izjave političara i javnih funkcionera se ocenjuju na skali od 1 do 5. Analize se objavljaju na Istinomer stranici da bi se promovisao princip odgovornosti a građani podsetili na date izjave i obećanja političara.

Od pokretanja ove inicijative, tim Istinomera je ocenjivao razne izjave, od obećanja vezanih za

rekonstrukciju vlade do onih na temu evropskih interacija. Vukosava Crnjanski i njene kolege vide ovo kao važan korak ka stvaranju političke kulture u kojoj građani zahtevaju od vlasti da zastupa javne interese i drži se programa za koji koji su dobili višegodišnje poverenje građana.

Internet stranica je popularna. U proseku svakog meseca ima više od 45.000 poseta uz tendenciju porasta broja korisnika. Njegova popularnost će sigurno dodatno porasti tokom kampanja za predstojeće lokalne i parlamentarne izbore 2012. godine, tokom koje će birači, putem Istinomera, moći da ocene istinitost i verodostojnost izjava svojih kandidata.

Uz pomoć USAID-a, NDI će do 2015. godine nastaviti da radi sa građanima i njihovim izabranim predstavnicima na povećanju transparentnosti i jačanju demokratskih procesa u Srbiji.

„Promene su neizbežne”, kaže Vukosava Crnjanski na kraju razgovora, „ali će se one desiti kada budemo naterali političare da slušaju građane”.

USAID-ov program pomaže usvajanje evropskih standarda u sudovima Srbije

Gotovo svi građani Srbije slažu se da sudovi treba da rade brzo i pravično. Međutim, brzina nije ono što je do sada odlikovalo sudove Srbije, i građani su često nezadovoljni zbog ogromnog broja starih predmeta u sudovima.

U cilju ubrzanja sudskega postupka, USAID-ov Program podele vlasti je 2009. godine osmislio program za smanjenje broja starih predmeta i sprečavanje njihovog nastanka kako bi sudovima u Srbiji pomogao da efikasnije rešavaju svoje predmete. Sudovi koji su učestvovali u programu izmenili su svoj način rada, što je u mnogim sudovima rezultiralo značajnim smanjenjem broja starih predmeta. Zahvaljujući pomoći USAID-a, Osnovni sud u Nišu – treći sud po veličini u Srbiji – u značajnoj meri je smanjio broj starih predmeta u građanskoj materiji za skoro 50% od septembra 2010.

Osnovni sud u Nišu, koji je zbog velikog broja rešenih predmeta po sudiji već prepoznat kao najefikasniji sud u državi, ovaj značajan uspeh postigao je timskim radom i saradnjom sa ostalim institucijama u zemlji. Uspesi ovog suda još su impresivniji ako se zna da su mu pripale hiljade starih predmeta iz nekadašnjeg Opštinskog suda u Prištini, a da je broj starih predmeta ipak smanjen. Novi način rada smanjuje broj ročišta i pretresa

„stvarajući uslove za brzo rešavanje predmeta i sprečavanje nastanka sve većeg broja starih predmeta”, rekao je vršilac funkcije predsednika Osnovnog suda Saša Bošković.

Primenjujući tehnike koje je predložio USAID, Osnovni sud u Užicu, gotovo je udvostručio broj okončanih krivičnih predmeta otkad je započeo saradnju sa USAID-om u maju 2010. Do juna 2011. godine u ovom sudu rešeno je 140% predmeta, što znači da je okončano 40% više predmeta nego što ih je tokom prethodnih 12 meseci pristiglo u sud, što je značajan skok sa 73% rešenih predmeta iz maja 2010.

Osnovni sud u Subotici, ove godine je broj starih radnih sporova smanjio za više od 40% tako što je identifikovao razloge za odugovlačenje i osmislio metode za njihovo rešavanje. Koristeći slične tehnike, sud je rešio 90% svojih starih istražnih

predmeta. „U 2009. godini u istražnom odeljenju smo imali 304 stara predmeta. Četrnaest meseci kasnije, sada ih je samo 32,” izjavila je Rozalija Tumbas, vršilac funkcije predsednika Osnovnog suda u Subotici.

Mnoge od tehnika i metoda koje ovi sudovi primenjuju kako bi smanjili broj starih predmeta sada su uvedene u nacionalne zakonske okvire, uključujući Zakonik o krivičnom postupku i Zakonik o parničnom postupku. S obzirom na sve veću pažnju koju izaziva smanjenje broja starih predmeta i sprovođenje pravde uopšte, ove tehnike i njihov dokumentovani pozitivan uticaj na rad sudova došle su u pravo vreme. Reforma pravosuđa je od ključnog značaja u nastojanju Srbije da postane članica Evropske unije. Važna je i za jačanje poverenja građana u pravosudne institucije Republike Srbije. Program podele vlasti će nastaviti sa svojim uspešnim nastojanjima da u sudske sisteme Srbije uvede evropske standarde i poboljša efikasnost njegovog ukupnog rada.

„Trajanje postupaka je u značajnoj meri smanjeno i olakšana je komunikacija između građana i suda, što može da povrati poverenje građana u pravosuđe”, izjavio je Saša Dujaković, sudija krivičnog odeljenja Višeg suda u Nišu.

U osvajanje novih tržišta uz pomoć USAID-a

Trgovinski sajmovi mogu da budu haotične i zbumujuće manifestacije gde prodavci, bez ikakve garancije uspeha, uhode kupce po halama.

Uprkos lošim izgledima, sedam tekstilnih kompanija iz Sandžaka uputilo se na međunarodni sajam teštila u Poznanju, jednom od najvećih sajmova u Poljskoj, rešeni da se probiju na ogromno tržište Evropske unije.

Sa sobom su poneli nepotpisani ugovor sa kompanijom „Prelic”, vodećom poljskom veletrgovinom, koji im je bio ulaznica na ovo tržište od 38 miliona potrošača. Odmah po potpisivanju ugovora, tokom samog sajma, otpočela je njegova realizacija pa su sandžačke kompanije prodale oko 10.000 komada odevnih predmeta, uz neto prihod od 150.000 dolara.

Proboj na poljsko tržište doduše ima dalekosežniji značaj od ostvarenog profita. Ovo je jedan značajan korak ka oporavku tekstilne industrije Sandžaka – industrije koja je nekad bila temelj ekonomske sigurnosti opština širom jugozapadne Srbije i obezbeđivala sigurna primanja za hiljade radnika i njihove porodice.

Ovaj primer pokazuje da je uspeh rezultat napornog rada, jasne vizije, pažljive pripreme i fokusirane poslovne strategije. Ovo je rezultat i udruženih npora tekstilnih proizvođača, koji od 2009. godine sarađuju sa USAID-om koji im je pomogao da oforme „ASSTEX” – udruženje čiji je cilj jačanje kapaciteta tekstilne industrije i privlačenje novih poslovnih aranžmana u Sandžaku.

Sedam kompanija koje su učestvovalo na sajmu u Poznanju prethodno je prošlo obuku za razvoj poslovanja, koju je organizovao USAID, zahvaljujući kojoj je 137 kompanija uspelo da ostvari zavidne poslovne rezultate, unapredi upravljanje i poveća konkurentnost.

Za svega tri godine, kompanije koje posluju u raznim oblastima – od turizma, preko prehrambene i lake, do tekstilne industrije – sklopile su ugovore vredne preko 12,5 miliona dolara kroz učešće na sajmovima u Nemačkoj, Rusiji, Belorusiji, Albaniji i Poljskoj. Ovi rezultati su pomogli da se ubrza ekonomski razvoj južne i jugozapadne Srbije, dva najnerazvijenija regiona u Srbiji.

„Aktivnosti USAID-ovog Projekta za jačanje ekonomske sigurnosti pomogle su nam da reorganizujemo kompaniju i prebrodimo organizacione nedostatke kako bismo ostvarili što bolje poslovne rezultate,” rekao je Berat

Kurtanović, vlasnika preduzeća „Benneli Jeans”, jedne od kompanija koja se iz Poljske vratila sa potpisanim ugovorom. „Ja vidim jasnu vezu između rasta naše prodaje i baze podataka poslovnih partnera koju smo razvili, samo posle jednog USAID-ovog treninga.”

Mirsad Hadžimuratović, vlasnik preduzeća „Bross Jeans”, koje je takođe član udruženja ASSTEX se slaže: „Mi danas, kao rezultat učešća u aktivnostima USAID-a, imamo izuzetno unosne ugovore o izvozu sa kupcima iz Nemačke, Poljske, Rusije i Belorusije. Sami nikada ne bismo mogli da uđemo na ova tržišta,” rekao je Hadžimuratović.

„Srpska tekstilna industrija postaje sve aktivnija u rešavanju nagomilanih problema” kaže Tigrin Kačar iz udruženja ASSTEX. „Upravo užimamo budućnost u svoje ruke.” Jedno od najvažnijih dostignuća učešća na Sajmu teštila u Poznanju jeste i stalno predstavništvo ASSTEX-a u Poljskoj. Nakon ovog uspeha, usledile su i dobre vesti iz državne Agencije za promociju stranih ulaganja i izvoza (SIEPA), koja je udruženju ASSTEX dodelila bespovratna sredstva u iznosu od 240.000 dolara, namenjenih otvaranju prodajnog salona i distributivnog centra u Moskvi. Ova sredstva su preliminarno odobrena prilikom pregovora između udruženja ASSTEX i Vlade Srbije u novembru 2010. godine, tokom USAID-ovog okruglog stola o budućnosti tekstilne industrije.

EXIT lider u kampanjama društvenog aktivizma

Od jutra do sutra: Jedan dan u životu romskog sakupljača otpada

Da bi izdržavao svoju devetočlanu porodicu, Rahium Šerif radi 11 sati dnevno, prekopavajući smetlišta po Bujanovcu u potrazi za materjalima za reciklažu. Jednog dana obilazi javna smetlišta, drugog dana industrijske otpade ali gde god da se nalazio stalno je izložen otrovnim hemikalijama i zaraznim bakterijama.

Šerif svakodnevno na konjskim kolima pređe po 80 kilometara u potrazi za „sekundarnim sirovinama” kao što su karton, plastične i staklene flaše, staro gvožđe, kalaj, alumijum, mesing i papir. Već generacijama Šerifovima je kao i većini od oko 8.000 romskih porodica u Srbiji je ovo jedini izvor prihoda.

„Najčešće radimo bez rukavica u smeću i prašini, po velikim vrućinama i jakim mrazevima i život nam je zaista veoma težak”, kaže Šerif (42) koji je prošle godine sakupio 55 tona recikliranog materijala sa otpada.

Finansijske ili neke druge nagrade, veoma su retke. Međutim, Šerif je dobio nagradu „Udruženja sakupljača sekundarnih sirovina”, prve organizacije takvog tipa u Srbiji, jer je bio najproduktivniji sakupljač sirovina u zemlji.

EXIT je postao predvodnik društvenih pokreta u Srbiji još od svog osnivanja kao studentskog, anti-ratnog pokreta pre više od jedne decenije. Zahvaljujući Novosadskom muzičkom festivalu, prerastao je u značajnu kulturnu snagu i simbol mladih u Srbiji.

Festival, koji svake godine okupi više od 200.000 mladih sa područja Balkana i šire, promoviše građanski aktivizam i afirmiše demokratske potencijale.

Muzika je poslužila kao mobilizator mladih ljudi sa ciljem promovisanja tolerancije i zaštite životne sredine. Prošle godine, EXIT je registrovao svoju fondaciju usmerenu na rešavanje socijalnih problema. Uz pomoć Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) Fondacija vrši uticaj na javno mnjenje, mobiliše birače i i pokreće članove Vlade i političkih partija na učešće u javnim debatama.

Tokom proleća i leta 2009. godine, uz pomoć USAID-ovog „programa za jačanje građanskog društva”, EXIT se pridružio koaliciji nevladinih organizacija – „Zelena lista Srbije” u kampanji

„Oplaneti se!”. Kampanja služi podizanju svesti javnosti o divljim deponijama u Srbiji i štetnim posledicama po životnu sredinu. U kampanju se uključilo hiljade građana, poznatih ličnosti i umetnika, koji su udruženim snagama sakupili stotine tona smeća, uz vidljivu podršku domaćih medija.

U toku poslednje tri godine, EXIT je pokrenuo sopstvenu ekološku inicijativu pod nazivom „Zelena gerila”, koja je angažovala stotine mladih volontera na čišćenju smeća tokom i nakon održavanja muzičkog festivala.

EXIT je 2010. ugostio više od 40 organizacija građanskog društva iz regiona koje su na pozornici pod nazivom „Mesto za pokret” uključili posetioce u javne debate, aktivnosti i prezentacije vezane za građanski aktivizam. Mesto za pokret utiče na širenje svesti građana o različitim pitanjima, što je značajan sastavni deo svake demokratije.

O EXIT-u iscrpno izveštavaju nacionalni, regionalni, lokalni i strani mediji, a veliki broj poslovnih udruženja i vladinih institucija

podržava njihove aktivnosti. Saradnja sa različitim zainteresovanim stranama pomaže u rešavanju društvenih problema i drugim organizacijama služi kao simbol održivosti.

EXIT je ove godine, inicirao trodnevnu SHARE konferenciju - obrazovni forum istraživanja novih trendova i alata u aktivizmu na društvenim mrežama, na polju novih medija, blogovanja, korišćenja novih tehnologija i njihove praktične upotrebe u političkim kampanjama, nadzoru rada javnih službi i drugim društvenim aktivnostima.

SHARE Konferencija je ugostila više od 60 domaćih i inostranih stručnjaka za nove medije, među kojima predstavnike Gugla, Harvarda i tima za odnose s javnošću američkog predsednika Obame.

Konferencija je podstakla razvoj novih strategija naprednog društvenog aktivizma upotrebom interneta, društvenih medija i mobilne telefonije, učvrstivši lidersku poziciju EXIT-a kao najuticajnijeg predstavnika društvenog aktivizma u Srbiji.

„Sindikat sakupljača sekundarnih sirovina je romskim radnicima vratio osećaj ponosa i građanske odgovornosti”.

„U Nišu, Sindikat nam je pomogao da se izborimo sa policijskim prijavama”, kaže Asim Mušić, sakupljač iz Niša i dodaje „nadam se da će nam Sindikat pomoći u svemu”. Mušić kaže da su sakupljačima potrebni traktori da bi brže sakupljali otpad, kao i mesto za odlaganje materijala da ne bi svakodnevno morali da voze sakupljen materijal konjskim zapregama kroz centar Niša i da bi izbegli razvrstavanje otpada kod svojih kuća. Mušić kaže da dnevno zaradi oko 3.000 dinara (oko 30 evra) radeći od jutra do sutra sa svoje dvoje dece i četiri nećaka.

Oko 350 članova Sindikata planira da utiče na svest lokalnih i republičkih vlasti u Srbiji kako bi se što pre izmenili važni zakoni koji regulišu

upravljanje otpadom. I dok Sindikat tvrdi da se suočava sa brojnim preprekama, članovi kažu da im budućnost romskih sakupljača sada izgleda svetlijeg nego ranije.

Trenutno se na Balkanu reciklira znatno manje materijala nego u Evropi. Na primer, 97% otpada u Srbiji završi na deponijama što je najgori način odlaganja otpada po životnu sredinu, dok je u Austriji obrnuto, stopa reciklaže iznosi 97%, a svega 3% otpada završava na javnim deponijama. Približavajući se standardima Evropske unije i unapređujući količinu recikliranog otpada, srpska industrija reciklaže lagano raste, a s njom se poboljšavaju izgledi romskih sakupljača.

Nagradu mu je uručilo Udruženje YUROM Centar iz Niša, koju je finansijski podržala Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) preko Instituta za održive zajednice (ISC). YUROM Centar je obezbedio pomoć Romima u deset opština Srbije za jačanje kapaciteta javnog zastupanja. Uz ovu pomoć, Romi su formirali „Sindikat sakupljača sekundarnih sirovina”, nacionalnu organizaciju koja sada zastupa njihove radničke interese.

U Srbiji, kao i u ostalim zemljama na Balkanu, reciklažom otpada bave se najsiročajniji. Rade u neregulisanim uslovima, nisu registrovani, a najčešće ni plaćeni.

Uz finansijsku podršku USAID-a, aktivisti YUROM Centra osmislili su mere kojima je rad ovih sakupljača značajno integriran u zvanični sistem upravljanja otpadom u Srbiji. Poslednjih godina, YUROM Centar je, radeći sa romskim aktivistima u 10 opština, značajno unapredio njihovo organizovanje i poslovna znanja, tako da sada sami mogu da stvaraju nova radna mesta i način rada koji odgovara sakupljačima sekundarnih sirovina i vlasnicima mikro preduzeća koja se bave sakupljanjem..

Prošle godine, značajni pomaci učinjeni su u reformi sistema upravljanja otpadom na lokalnom i republičkom nivou. Kao rezultat lobiranja, Nacionalna služba za zapošljavanje registrovala je i klasifikovala sakupljanje sekundarnih sirovina kao zvanično zanimanje. Sakupljači sada mogu kod Nacionalne službe za zapošljavanje da zatraže registraciju sopstvenog biznisa, a radi se i na tome da dobiju adekvatno zdravstveno i penzijsko osiguranje.

Inspekcija inspektora

USAID-ov Projekat za bolje uslove poslovanja radi na ukidanju nepotrebnih inspekcija i međusobno sukobljenih tumačenja propisa

▲ Inspekcija gasnog postrojenja

Postavite bilo kom poslovnom čoveku u Srbiji pitanje o inspekcijama i uhvatiće se za glavu. Previše inspekcija, previše agencija, međusobno neusklađeni propisi, drakonske kazne... I tako se nastavlja spisak pritužbi na ukupno 31 inspekciju u nadležnosti 10 ministarstava.

Preduzeća u Srbiji opterećena su nepotrebnim, glomaznim i netransparentnim sistemom inspekcija koji ih košta i vremena i novca, što im otežava rast i otvaranje novih radnih mesta. Preduzeća koja rade legalno suočena su sa nelojalnom konkurenčijom firmi iz „sive zone“ koje ne poštuju propise o dozvolama i prijavljivanju radnika.

Pošto je prepoznala u kojoj meri su regulatorne prepreke smetnja razvoju preduzeća i konkurentnosti, Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), putem Projekta za bolje uslove poslovanja, usredsredila se na reformu sistema inspeksijskog nadzora.

U saradnji sa Vlada Srbije, pomenuti projekat osmislio je strategiju u okviru koje će se reforma inspekcija postaviti kao jedan od prioriteta Vlade. Počevši od maja 2011. godine, pod pokroviteljstvom USAID-a, održan je niz okruglih stolova sa vlasnicima preduzeća širom Srbije kako bi se utvrdili problemi i iznašla odgovarajuća rešenja.

Na tim sastancima, organizovanim u saradnji sa Privrednom komorom Srbije i regionalnim privrednim komorama, otkriveno je mnoštvo poteškoća, i to prvenstveno u pogledu preklapanja nadležnosti, suviše čestih i dugih postupaka i otežanog pristupa propisima koji regulišu inspeksijski nadzor.

Na sastancima su predložena rešenja za svaki od tih problema. Uz to, učesnici su predložili da se naglasak stavi na obezbeđivanje poštovanja propisa i prevenciju, a ne na kontrolu i kažnjavanje.

Vlasnici preduzeća predložili su da se inspektori usredsrede na oblasti u kojima je rizik kršenja zakona najveći. Njihova sugestija je da se sproveđe oštrijja kontrola firmi koje rade u „sivoj zoni“, da se za prve prekršaje izdaju upozorenja a ne određuju kazne i da se visina kazni za ponovljene prekršaje svede u realne okvire.

Okrugli stolovi sa vlasnicima preduzeća potkrepljeni su i rezultatima istraživanja, koja ukazuju na to da bi bolja koordinacija između raznih inspekcija preduzećima, samo u administrativnim troškovima, uštedela preko 4 miliona evra.

Po okončanju serije okruglih stolova širom Srbije, na osnovu prikupljenih informacija, USAID je 27. septembra u Beogradu organizovao konferenciju o reformi sistema inspeksijskog nadzora uz podršku zamenice premijera Verice Kalanović i Privredne komore Srbije. Tim povodom razgovaralo se o mogućim rešenjima i merama ka smanjenju administrativnog opterećenja firmi koje posluju legalno, kao i pojačanju inspeksijskog nadzora nad „sivom zonom“.

Kao rezultat konferencije, postignuta je saglasnost o osnivanju međuministarskog radnog tela za koordinaciju reformi inspeksijskih službi. Osim toga, reformski pilot-programi biće sprovedeni u najmanje dva ministarstva.

USAID će nastaviti da sarađuje sa partnerima iz državnog i privatnog sektora kako bi se inspeksijski postupci i prakse poboljšali i učinili transparentnijim.

Reforma inspekcija samo je jedna od aktivnosti petogodišnjeg USAID-ovog Projekta za bolje uslove poslovanja, čiji budžet iznosi 16,7 miliona dolara. Projekat potpomaže regulatorne reforme u privredi, makroekonomsku politiku i upravljanje javnim finansijama, kao i razvoj finansijskog tržišta.

Sajam Vitafood otvara nova tržišta za kompaniju Melisa Farm

Melisa Farm je mala porodična firma koja se bavi preradom lekovitog bilja, koju su osnovali Željko i Miloslav Pincir. Kompanija je nastala kao plod njihove strasti prema zdravim, prirodnim proizvodima.

Porodični rad sa lekovitim biljem datra još iz daleke 1930. godine, kada je Miloslavov deda započeo preradu lekovitog bilja. Miloslav poseduje diplomu iz farmaceutske tehnologije i od samog početka je znao da će se rad firme zasnovati na proizvodnji prirodnih proizvoda.

U svojim ranim danima, u toku devedesetih, Melisa Farm se fokusirala na proizvodnju tečnih ekstrakata. Tokom godina koje su usledile, proizvodnja je proširena i sada uključuje suve ekstrakte i aromatična ulja. Prodaja u Srbiji je bila dobra, međutim u Melisa Farmu nisu imali ideju kako da pokrenu izvoz. Tada su zatražili pomoć USAID-ovog Agrobiznis projekta.

Početkom 2009. godine, Agrobiznis projekat je organizovao studijsko putovanje na sajam VitaFoods -Europe, koji se održava u Ženevi, a samo putovanje je bilo organiozованo za predstavnike firme Melisa Farm i još 7 prerađivača bilja iz Srbije. Pre polaska na sajam, Agrobiznis projekat je organizovao obuku za direktore marketinga i prodaje, kako bi ove kompanije izvukle maksimalnu korist iz ove posete.

Tokom posete sajmu, Pincirovi su se susreli sa desetinama kupaca specijalizovanih za prirodne proizvode, i ubrzo nakon toga potpisali su svoj prvi ugovor o izvozu jednom italijanskom kompanijom. U toku naredne dve godine, Melisa Farm je realizovala \$50.000 izvoza.

U toku 2011, kompanija Melisa Farm je ponovo, uz podršku USAID-a, učestvovala na Vitafoods-Europe sajmu, ovog puta kao izlagač. Pincirovi su napustili Ženevu sa ugovorima vrednim \$200.000. Kako bi zadovoljila tražnju, kompanija Melisa Farm se širi. U toku je izgradnja novog skladišta vrednosti \$45.000, a planirana je i instalacija opreme u vrednosti od \$200.000 u naredne dve godine.

„Melisa Farm je od 2008. godine otkad je počela saradnja sa USAID-vim Agrobiznis projektom, udvostručila svoju prodaju,” kaže Miroslav Pincir.

Melisa Farm je postala ključni član udruženja „Serbo Flora”, novog udruženja uzgajivača i prerađivača lekovitog bilja, koja je osnovana uz podršku USAID-a. Članovi udruženja su učestvovali u trgovinskim misijama u Americi i zemljama u regionu i postali su zagovornici rešavanja pravno – regulatornih pitanja koja utiču na sektor prerade lekovitog bilja u Srbiji. Udruženje takođe predstavlja srpsku industriju lekovitog bilja na međunarodnim trgovinskim sajmovima.

Izgledi da izvoz proizvoda Melisa Farm obećavaju. Miroslav Pincir navodi da su strani kupci veoma zadovoljni proizvodima koje Melisa Farm nudi.

„Jedan od naših klijenata iz Francuske kaže da meša naše suve ekstrakte sa ekstraktima drugih kompanija, kako bi poboljšao kvalitet svojih proizvoda”, kaže Pincir.

▼ Predstavnici Melisa Farm kompanije (u sredini)

◀ Američka ambasadorka u Srbiji Meri Vorlik i Jasna Matic, Državni sekretar pri Ministarstvu za telekomunikacije i informaciono društvo na otvaranju Prometrik akademskog i profesionalnog centra za testiranje u januaru 2011 u Beogradu.

Akreditovani menadžeri povećavaju konkurentost Srbije

Pre dve godine, Srbija je imala samo 40 akreditovanih menadžera za upravljanje projektima, profesionalaca koji su sposobni da nadziru i upravljaju složenim zadacima. To je bilo znatno manje od susedne Hrvatske i činilo je samo pedeseti deo broja takvih stručnjaka u Holandiji, koja predstavlja razvijenu zemlju veličine Srbije.

USAID-ov Projekat za razvoj konkurentnosti prepoznao je ovaj nedostatak i počeo je da sprovodi obuke za menadžere koji rade u oblasti informacionih tehnologija i građevinske industrije.

Akreditacija profesionalnih menadžera za upravljanje projektima predstavlja zlatni standard za menadžere. Obuka Instituta za upravljanje projektima (PMI) je veoma važna zato što akreditovani menadžeri čine kompanije iz Srbije konkurentnijim kada se pojavljuju kao ponuđači na tenderima.

To se posebno odnosi na prave izvozne orijentisane kompanije s obzirom da će njihovi proizvodi i usluge ispuniti najviše standarde kvaliteta. To što Srbija ima akreditovane profesionalce za upravljanje projektima pokazatelj je stručnosti i doprineće njenoj konkurentnosti na putu ka Evropskoj uniji.

„Standardna obuka PMI i dobijanje sertifikata povećava kredibilitet kompanija iz Srbije i doprinosi njihovom imidžu kao partnerima kojima se može verovati“ – kaže Tatjana Lukić, savetnik za informacione tehnologije koja radi za USAID-ov projekat.

Profesionalni menadžeri za upravljanje projektima obučeni su da imaju u vidu i širu sliku i najmanje detalje, prepoznaju ono što je potrebno i da inspirišu svoj tim da dostigne zacrtane ciljeve. Oni treba da budu izuzetno vešti u odnosu sa ljudima i moraju da budu spremni da se prilagode kako bi rešili nastali problem.

„Dobili smo alate koje smo odmah mogli da primenimo na unapređenju procesa upravljanja“ – rekao je akreditovani menadžer projekta iz Niša. „Sada metodologiju upravljanja projektima primenjujemo na pet ili šest projekata vezanih za softver.“

USAID-ov Projekat za razvoj konkurentnosti počeo je sa obukama za dobijanje akreditacije iz oblasti upravljanja projektima u martu 2009. Tokom prvih šest meseci, 141 kandidat je prošao obuku a 21 je akreditovano. Sa dodatnim sredstvima od USAID-ovo Regionalnog projekta za razvoj konkurentnosti, obučeno je još 160 kandidata i još 27 akreditovano nakon što je položilo elektronski ispit PMI. U februaru 2011, Srbija je imala 119 akreditovanih menadžera za upravljanje projektima, što ju je dovelo na nivo Hrvatske. Sa 50 takvih stručnjaka iz marta 2009. broj je porastao na 250 u februaru 2011. što je skok od 500%. Takođe je važno da sada kandidati mogu da polažu elektronski ispit PMI u Beogradu.

Zbog uspeha koji je imao u Srbiji, Regionalni projekat za razvoj konkurentnosti se proširio i ispitao potrebu za akreditovanim menadžerima za upravljanje projektima na Zapadnom Balkanu. Nakon toga, pokrenuo je obuku u Albaniji, Makedoniji i Bosni i Hercegovini. Ono što je počelo kao nacionalna inicijativa u Srbiji postalo je regionalni projekat i očekuje se da će kao rezultat imati više akreditovanih menadžera za upravljanje projektima širom regiona.

Od polaznika do trenera – novinarka B92 prenosi znanje novim generacijama

Pre deset godina Vesna Dobrosavljević bila je perspektivna novinarka i polaznica IREX-ove Letnje škole u Kotoru. Danas je ona urednica info i biz sajta B92 i IREX-ov trener.

„Moj prvi susret sa profesionalnim radijskim izveštavanjem desio se zahvaljujući IREX-u,“ prisjeća se Dobrosavljević. „To je bila šansa da upoznam ljude sa radom koji su mi tada bili profesionalni uzori, što je za mene predstavljalo ostvarenje svih mojih snova.“

Isti utisak dele mladi novinari koji danas pohađaju treninge koje vodi Vesna. Oni su upoznali Vesnu u okviru USAID-ovog projekta za podršku medijima, koji se sprovodi u saradnji sa IREX-om od 2008. godine. Program nudi različite treninge, uključujući internet novinarstvo i produkciju programske sadržaje za različite medijske platforme – za internet,

radio i TV. Kako bi promovisao pozitivnu i trajnu promenu, USAID je angažovao američku organizaciju International Research & Exchanges Board (IREX), visoko-stručnu u oblasti medija i posvećenosti inovativnim programima.

Pomenuti projekat pokrenuo je osnivanje Biroa za radijsko oglašavanje, kome su pristupile radio stanice širom Srbije. Biro promoviše radio kao medij koji je veoma slušan i koji oglašivačima može doneti značajne poslovne prihode. Takođe je pomogao srpskim producentima da u 2010. godini ostvare dodatne prihode i pokrenu nove projekte kroz podršku za učešće na Sajmu televizijskih produkcija u Budimpešti.

Ove godine, IREX je obučio tim od šest studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, koji su uz podršku USAID-a otišli

i pobedili na međunarodnom takmičenju u slobodi govora u digitalnom dobu, održanom na Oksfordskom univerzitetu.

U međuvremenu, Vesna Dobrosavljević podelila je svoja znanja o novim medijima sa mlađim kolegama novinarima, kao i savete za njihovu praktičnu primenu tokom izveštavanja sa SHARE konferencije u Beogradu i niškog filmskog festivala.

„To što sam postala trener promenilo je moje gledanje na novinarstvo i nateralo me da iznova preispitujem svoj rad,“ kaže Vesna. „Nisam ni slutila da ono što ja rutinski radim svakog dana mlađim kolegama može poslužiti kao putokaz. Svaki trening bio je nesebično davanje i interakcija sa svim tim ljudima koji su imali poverenja u mene.“

Američka ambasadora u Srbiji Meri Vorlik i direktorka misije USAID-a Suzan Fric, sa predstavnicima lokalnih vlasti, civilnog društva i biznisa na pokretanju USAID projekta za održivi lokalni razvoj u Nišu.

USAID pomaže opština u Srbiji da udružene reše zajedničke probleme

Gradovi i opštine u Srbiji suočavaju se sa velikom nezaposlenošću, nesigurnom ekonomijom i nedostatkom infrastrukture, zbog čega ljudi odlaze u veće gradove ili u inostranstvo.

Grad Vranje, zajedno sa opština Bujanovac, Preševo, i Vladičin Han shvatili su da ove probleme mogu jedino da reše ako udruže snage i resurse i zajednički rade na ostvarenju svojih ciljeva.

To su upravo i uradili kroz novi USAID-ov Projekat za održivi lokalni razvoj. Osnivali su međuopštinsko partnerstvo i sarađuju na čišćenju i zaštiti korita Južne Morave, 300 km dugačke reke koja protiče kroz region Južne Srbije i naselja u kojima živi više od 200.000 ljudi.

„Zajednički izazovi zahtevaju zajednički napor,” kaže Miroljub Stojčić, gradonačelnik Vranje. „Nadam se da će projekat čišćenja Južne Morave poslužiti kao dobar primer drugim projektima, kao što je upravljanje i odlaganje čvrstog otpada i otpadnih voda i unapređenje celokupne infrastrukture zaštite životne sredine.”

Uz podršku USAID-a, Vranje, Bujanovac, Preševo, i Vladičin Han već uspostavljaju efikasan sistem za praćenje i merenje koji će im pomoći da izaberu najbolje rešenje za tretiranje otpadnih voda. Grad Vranje pružiće podršku trima opština prilikom obrade podataka i analize.

Petogodišnji Projekat za održivi lokalni razvoj, u vrednosti od 22 miliona dolara, pokrenut je početkom 2011. godine kako bi udružio partnerstva lokalnih vlasti, firmi i lokalnih grupa građana. Ovi partneri udružuju svoje resurse i stručnost kako bi sarađivali na ostvarenju zajedničkih ciljeva.

USAID, za uzvrat, obezbeđuje tehničku i finansijsku pomoć za planove koje partnerstva izrade, a koji mogu da se tiču svega od velikih infrastrukturnih projekata do malih poduhvata, kao što je spajanje regionalne poljoprivredne

i turističke ponude. USAID takođe pomaže učesnicima projekta da privuku fondove koji podržavaju prekograničnu saradnju, fondove EU i druge razvojne fondove.

Slično Vranju, gradovi Niš i Leskovac udružuju se sa susednim opština Merošina, Doljevac i Gadžin Han kako bi radili na zaštiti rečnih tokova, odlaganju čvrstog otpada i otpadnih voda, i izgradnji međunarodnog aerodroma. Planiraju da pokrenu međunarodno tržište za razmenu poljoprivrednih proizvoda, da rade na obnovljivim izvorima energije i projektima vodovoda, i na promociji proizvoda i ekonomskog potencijala jugoistočne Srbije u zajedničkoj kancelariji u Briselu.

„Uz pomoć USAID-ovog projekta, želimo da stvorimo bolje uslove za investiranje u Nišu i njegovim susednim opština”, rekao je gradonačelnik Niša Miloš Simonović prilikom početka rada partnerstva. „Naš glavni problem, i u isto vreme i naš cilj, je da stvorimo nova radna mesta za naše građane.”

Do sada su međuopštinska partnerstva uspostavljena oko Vranja, Niša, Novog Sada i Novog Pazara, povezujući 16 opština na severu, jugu i jugoistoku Srbije. Svako partnerstvo sastoji se od tri do pet opština sa predstavnicima lokalne samouprave, poslovnog sektora i civilnog društva. Ova formalna partnerstva pomažu lokalnim zajednicama da planiraju i sprovedu projekte regionalnog razvoja za koje smatraju da imaju prioritet.

Firme i nevladine organizacije (NVO) imaju podjednako pravo glasa kao lokalne vlasti u ovim partnerstvima. Firme su tu da se postaraju da aktivnosti projekta podržavaju komercijalnu ekspanziju i rast. NVO treba da se pobrinu da se čuje glas građana prilikom planiranja i implementacije lokalnih projekata.

„Svako partnerstvo je podjednako važno,” kaže gradonačelnik Vranja Stojčić. „Na lokalnom nivou imamo partnerstva sa firmama i civilnim sektorom koja mogu da postanu međuopštinska,

prekogranična, evropska, itd. Zajednička vizija razvoja i odgovorno i otvoreno partnerstvo najbolji je način za približavanje fondovima EU i drugim razvojnim fondovima i za postizanje rezultata koje želimo.”

Tokom prethodne decenije, USAID je sarađivao sa preko 100 opština u Srbiji, podržavajući lokalni ekonomski razvoj i dobro upravljanje kako bi se poboljšao kvalitet života građana. USAID-ov Projekat za održivi lokalni razvoj pravi korak dalje, pomažući lokalnim samoupravama da se suoče sa novim izazovima razvoja kako bi ispunile zahteve koji se tiču pristupa Evropskoj uniji i zaštite životne sredine.

Kroz ovaj projekat, lokalne zajednice uče kako više mogu postići kao partneri nego kao konkurenți prilikom konkurisanja za državne i međunarodne fondove. Igor Pavličić, gradonačelnik Novog Sada, zadovoljan je što su brojne opštine iz Vojvodine uključene u projekat. Grad Novi Sad predvodi partnerstvo u kome su još Sremski Karlovci, Temerin, i Beočin, a koje je osnovano u julu ove godine.

„Sarađivaćemo na unapređenju energetske efikasnosti i razvoju obnovljivih izvora energije, kao i na kreiranju povoljnijih uslova za razvoj malih i srednjih preduzeća i poljoprivredne proizvodnje,” rekao je gradonačelnik Pavličić. „Jedan od naših ciljeva je da pomognemo našim susednim opština da izgrade mrežu optičkih kablova. To će obezbediti bolju infrastrukturu za komunikacije, koja je važna za obrazovanje, poslovanje i bezbednost.”

Tokom narednih meseci, očekuje se da će se još opština iz Vojvodine pridružiti projektu, uključujući Suboticu, Sombor, Kanjižu, Zrenjanin, Kikindu i Novi Bečeј. Kraljevo i Užice će takođe osnovati svoja partnerstva i pridružiti se gradovima kao što su Niš, Novi Pazar, Novi Sad, Vranje, Subotica i Zrenjanin.

Do kraja 2012, očekuje se osnivanje i početak rada desetaka međuopštinskih partnerstava širom Srbije.

Kompostiranje – budućnost nove generacije poljoprivrednika

Sa stopom nezaposlenosti koja u ruralnim sredinama dostiže 40%, mladima u Srbiji je veoma teško da nađu posao. Hiljade njih odlaze iz sela u grad, u nadi da će tamo uspeti da zarade za pristojan život.

Ovakve migracije stvaraju ozbiljne probleme u selima jer ih napuštaju najaktivniji članovi zajednice što ograničava sposobnost Srbije da poveća poljoprivrednu produktivnost. S obzirom da poljoprivreda učestvuje u bruto nacionalnom dohotku sa 13 procenata, ovaj trend preti rastu celokupne srpske privrede.

Pantelej je jedna od pet gradskih opština u Nišu koja pokriva ruralne i urbane delove i kao takva direktno je pogodena problemom migracije iz seoskih područja u gradska naselja. Kako bi pomogla da se ovaj problem reši lokalna Kancelarija za mlade obezbedila je podršku USAID-a da bi zainteresovane mlade ljude obučila kako da se bave kompostiranjem – potencijalno veoma unosnim poslom koji pritom čuva okolinu, a čiji su resursi gotovo nepresušni.

Putem ove inicijative, budući mladi preduzetnici naučili su kako da proizvode kompostno

đubrivo u skladu sa rigoroznim pravilima koja se zahtevaju od proizvođača koji žele da kompost koriste u proizvodnji organske hrane.

Potencijal ove industrije je značajan, a trenutno se vrednost globalnog tržišta komposta procenjuje na 147 milijardi dolara. U isto vreme, vrednost tržišta organske hrane, koje u velikoj meri zavisi i od komposta, procenjuje se, na preko 60 milijardi dolara godišnje, a ta vrednost stalno raste. Proizvodnja organske hrane u Srbiji uglavnom je okrenuta stranim tržištima, što se uklapa u ciljeve ekonomске strategije vlade i stvaranje izvozno orientisane privrede.

Nevladina organizacija ZOO Planet iz Niša organizovala je obuku mladim iz oblasti veština neophodnih za uspešno kompostiranje. U okviru obuke mlađi preduzetnici su učili kako da pokrenu svoje preduzeće, razviju biznis planove i apliciraju za sredstva dostupna kod razvojnih fondova. Osim toga, štampano je i širom opštine distribuirano 500 brošura sa osnovnim uputstvima o značaju i metodama kompostiranja.

Ovakve inicijative imaju veliki značaj za opštinu Pantelej u kojoj svaki peti stanovnik od njih 48.000 ima između 17 i 30 godina, a koja nažalost ima stopu nezaposlenosti 30% veću od nacionalnog proseka.

Jedna od glavnih ciljeva aktivnosti USAID-a u Srbiji ostvaruje se kroz saradnju sa lokalnim samoupravama kako bi se utvrstile buduće oblasti ekonomskog rasta, pomoglo u pronalaženju izvora finansiranja, te kako bi se građani obučili da sami osmisle rešenje za sve veću nezaposlenost mladih. Ovaj cilj se ostvaruje i kroz pomoć koju USAID pruža opštinama u procesu razvijana opštinskih Akcionih planova za razvoj omladinskog preduzetništva, koji trenutno postoje u 24 jedinice lokalne samouprave širom zemlje.

Sa iskustvom stečenim kroz organizaciju obuka za kompostiranje, Kancelarija za mlade u Panteleju je sada spremna da na sličan način pristupi rešavanju drugih problema u svojoj opštini. Za mlade ljude koji razvijaju biznis planove, projekti poput ovog predstavljaju ulazak u svet preduzetništva i vrlo verovatno prekretnicu u njihovim životima.

Za više informacija molimo vas posetite <http://serbia.usaid.gov>